

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 520/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Incheba, a. s., Viedenská cesta 3 — 7, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Havlátom, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 99/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Incheba, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2013 doručená sťažnosť spoločnosti Incheba, a. s., Viedenská cesta 3 — 7, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalobca“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 29. apríla 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 99/2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka doručila Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 8. novembra 2002 žalobu proti Slovenskej republike – Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, Bratislava (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), proti štátnemu podniku Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra, š. p., Výstavná 4, Nitra (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), a proti Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky, Dobrovičova 12, Bratislava (ďalej len „žalovaný v 3. rade“). Na podklade tvrdeného nekalosúťažného konania po pripustení zmeny žaloby a čiastočnom zastavení konania navrhla, aby boli žalovaní zaviazaní zaplatiť jej spoločne a nerozdielne 67 642 017 Sk s príslušenstvom, aby boli žalovaný v 2. rade a žalovaný v 3. rade zaviazaní zaplatiť jej spoločne a nerozdielne 7 000 000 Sk, aby bol žalovaný v 3. rade povinný zosúladiť zriaďovateľskú listinu žalovaného v 2. rade s právnymi predpismi a aby boli všetci žalovaní zaviazaní zaplatiť jej náhradu trov konania.

Krajský súd rozsudkom č. k. 28 Cb 100/2002-503 z 25. septembra 2008 žalobu sťažovateľky zamietol, žalovanému v 1. rade náhradu trov konania nepriznal a žalovanému v 2. rade priznal voči sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v sume 1 885 350 Sk. Na základe odvolania sťažovateľky najvyšší súd rozsudkom č. k. 5 Obo 4/2009-540 z 30. marca 2011 potvrdil prvostupňový rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému v 2. rade a voči žalovanému v 3. rade a vo výroku o povinnosti nahradiť žalovanému v 2. rade trovy konania, pričom súčasne zrušil prvostupňový rozsudok v časti týkajúcej sa žalovaného v 1. rade z dôvodu nedostatočného odôvodnenia zamietavého rozsudku.

Po vrátení veci krajskému súdu tento rozsudkom č. k. 28 Cb 100/2002-567 zo 14. septembra 2011 žalobu proti žalovanému v 1. rade zamietol a žalovanému v 1. rade náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku sumarizoval skutkové zistenia týkajúce sa predmetu činnosti sťažovateľky a žalovaného v 2. rade. Následne s poukazom na § 44

ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala, „že by žalovaný v 1. rade konal v rozpore s dobrými mravmi a týmto konaním spôsobil žalobcovi ujmu. Spôsobilosť privodiť ujmu je samostatným znakom nekalosúťažného konania podľa generálnej klauzuly.

Na základe listu zo dňa 02.08.2004 má súd za preukázané, že žalovaný v 2. rade nedostával na výstavné akcie zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva SR žiadnu podporu.“.

Ďalej krajský súd citujúc § 53 Obchodného zákonníka dôvodil, že tak „ako pri náhrade škody, ani pri uplatnení práva na primerané zadostučinenie žalobca dostatočne neodôvodnil, že nekalosúťažným konaním žalovaní zasiahli do dobrej povesti žalobcu“.

Krajský súd taktiež zdôraznil, že „znenie obsahu zriaďovacej listiny (žalovaného v 2. rade, pozn.) je úplne v súlade s v tom čase platným ustanovením § 21 ods. 4 písm. b) v spojitosti s ustanovením § 21 ods. 8 zákona č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách...“, a vo väzbe na znenie zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“) ustálil, že „rozhodnutie o vydaní zriaďovateľskej listiny doposiaľ pre nezákonnosť nezrušil žiaden príslušný orgán“. Poukázal i na skutočnosť, že sťažovateľka svoj nárok na náhradu škody vopred neprerokovala tak, ako to vyžaduje § 9 ods. 1 prvá veta zákona o zodpovednosti za škodu, a že o škode sa musela dozvedieť „najneskôr dňom 11.11.1998, kedy sa žalobca dozvedel, že žalovaný v 2. rade získal živnostenské oprávnenie na predmet činnosti, ktorý mu vadí a prekáža. Zákonná trojročná premlčacia lehota začala plynúť od 11.11.1998.“.

Krajský súd tak „s prihliadnutím na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného v 1. rade ako aj konštatovania žalovaného v 1. rade o nepreukázaní uplatneného nároku na náhradu škody žalobu voči žalovanému v 1. rade zamietol“. Uzavrel, že „žalovaného v 1. rade nie je možné považovať za súťažiteľa zúčastňujúceho sa na hospodárskej súťaži v zmysle ust. § 41 Obch. zákonníka. Zo strany žalobcu nebolo

preukázané, že by žalovaný v 1. rade pri vydávaní zriaďovateľskej listiny žalovanému v 2. rade..., v rozhodnutí č. 4597/86/1996-250 zo dňa 26.06.1996 porušil zákon, alebo týmto rozhodnutím zasiahol do práv a oprávnených záujmov žalobcu. V neposlednom rade nebolo preukázané, že by žalobca, v prípade, ak sa domnieval, že došlo k porušeniu jeho práv žiadal žalovaného v 1. rade o vykonanie opatrení na zosúladenie činnosti žalovaného v 2. rade a zmenu jeho zriaďovateľskej listiny...

Ak by aj súd uznal nárok žalobcu za oprávnený, čo sa na daný prípad nevzťahuje, musel by sa zaoberať námietkou premlčania v zmysle ust. § 397 Obch. zákonníka. Zriaďovacia listina pre žalovaného v 2. rade bola vydaná dňa 26.06.1996. Žaloba bola podaná dňa 8.11.2002. Žalobca podal dňa 18.11.1998 na žalovaného v 2. rade trestné oznámenie žiadajúc prešetrenie, či žalovaný v 2. rade nespáchal trestný čin neoprávneného podnikania, príp. porušovania záväzných pravidiel hospodárskeho styku, tzn. s informáciou o zriaďovacej listine pre žalovaného v 2. rade disponoval pred uvedeným dátumom. Ak by súd nárok žalobcu uznal za dôvodný tak by sa následne zaoberal aj zisťovaním, kedy presne sa žalobca dozvedel o zriaďovacej listine v nadväznosti na dátum podania žaloby, čo v danom prípade nepovažoval za potrebné.“.

V odvolaní proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu sťažovateľka zdôraznila absenciu akýchkoľvek pochybností o tom, že sa so žalovaným v 2. rade „z hľadiska predmetu svojej činnosti, ktorou bolo poskytovanie služieb v oblasti výstavníctva, stretávali na trhu na strane ponuky poskytovaných služieb a boli vzájomne si konkurujúcimi subjektmi hospodárskej súťaže“. Sťažovateľka namietala, že krajský súd sa „vôbec nevysporiadal s námietkami..., v zmysle ktorých žalovaný v 2. rade až do vydania živnostenského oprávnenia žalovanému v 2. rade... s dňom začatia živnosti 04.06.1997..., žalovaný vykonával, usporadúval a organizoval výstavy a veľtrhy nad rámec hlavnej činnosti, teda aj mimo rezortu poľnohospodárstva a výživy a aj pre iné subjekty ako socialistické organizácie v tomto rezorte pôsobiace“. Poskytovanie popísaných služieb „pre podnikateľské subjekty, teda pre iné subjekty ako štátne orgány a organizácie... rezortu poľnohospodárstva a výživy príspevkovou organizáciou Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra, právnym predchodcom... žalovaného v 2. rade, nemožno považovať

za plnenie základných verejných funkcií štátu a rovnako ani za činnosti a služby, ktoré sú na základe osobitných predpisov úplne alebo sčasti financované zo štátneho rozpočtu...“.

Sťažovateľka v odvolaní kritizovala, že si žalovaný v 3. rade *„nesplnil svoju právnu povinnosť a nevykonal žiadne opatrenia na zosúladenie činnosti žalovaného v 2. rade, predovšetkým dostatočnou kontrolnou činnosťou a zamedzením vykonávania činnosti žalovaným v 2. rade nad rámec hlavnej činnosti,... tak, aby to zodpovedalo všeobecne záväzným právnym predpisom. Dôsledkom toho bolo, že žalovaný v 2. rade do roku 1997 v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi vykonával ako svoju hlavnú činnosť aj činnosť takú, ktorú by pri dodržiavaní všeobecne záväzných právných predpisov vykonávať nemohol.“*. Sťažovateľka v odvolaní kritizovala aj fakt, že krajský súd nevykonal dôkazy, ktoré by potvrdili citované tvrdenia. Zdôrazňuje pritom fakt získania živnostenského oprávnenia žalovaným v 2. rade až v roku 1997 a na dokumentovaných, žalobcom v 2. rade deklarováných výsledkoch jeho hlavnej činnosti v rokoch 1991 – 1995 demonštruje, že *„činnosti, ktoré boli legalizované v roku 1995 a najmä v roku 1996 ako nadrámcové... nevznikli zo dňa na deň v takom rozsahu ako sú deklarované vo výkazoch, ale zrejme boli realizované aj v predchádzajúcich rokoch skryté pod rúškom hlavnej činnosti“*.

K výčitke krajského súdu o absencii predbežného prerokovania uplatneného nároku na náhradu škody sťažovateľka poukazuje na stanovisko Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky z 30. novembra 1977, podľa ktorého *„pokiaľ ide o nároky na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, predbežné prerokovanie sa nevyžaduje“*. V otázke prípadného premlčania práva na náhradu škody sťažovateľka zdôrazňuje, že 11. novembra 1998 sa dozvedela *„o skutočnosti, že žalovaný v 2. rade získal živnostenské oprávnenie“*, pričom iniciovala začatie trestného stíhania *„pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného podnikania... a trestného činu porušovania záväzných pravidiel hospodárskeho styku“*. Až 13. apríla 2000 bolo sťažovateľke doručené *„uznesenie vyšetrovateľa zo dňa 6.4.2000 ČVS: OÚV – 816/02-NR-1999-Ša, z ktorého vyplynuli ďalšie skutočnosti dovtedy... neznáme, najmä akým rozhodnutím bol žalovaný v 2. rade zriadený a s akým predmetom činnosti a akým rozhodnutím bol daný súhlas žalovanému v 2. rade k vykonávaniu podnikateľskej činnosti... Bez znalosti týchto*

skutočností žalobca nemohol ani hypoteticky predpokladať protiprávne konanie žalovaného v 2. rade a žalovaného v 3. rade...“. Súčasne sťažovateľka poukázala na fakt, že *„k sprístupneniu účtovných závierok žalovaného v 2. rade za roky 1991-1997 došlo žalovaným v 2. rade na základe rozsudku Najvyššieho súdu... zo dňa 26.2.2002 sp. zn. 4 Sž 112/01... až dňa 20.5.2002...“.*

Najvyšší súd rozsudkom z 29. apríla 2013 v konaní sp. zn. 4 Obo 99/2011 odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil. Stotožnil sa s právnym záverom krajského súdu, že sťažovateľka nepreukázala *„kumulatívne splnenie podmienok zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup v predmetnej veci. Tvrdená nečinnosť štátneho orgánu (žalovaného 3/) ako zriaďovateľa príspevkovej organizácie (žalovaného 2/) spočívajúca v nedostatočnej kontrole činnosti žalovaného 2/ v hospodárskej súťaži, nie je v príčinnej súvislosti so škodou, náhrady ktorej sa žalobca domáha. Žalobca sa domáha náhrady škody vo forme ušlého zisku, ktorá mu vznikla v priamej príčinnej súvislosti so správaním žalovaného 2/ v hospodárskej súťaži, teda že rozsah a spôsob výstavníckej činnosti žalovaného 2/ spôsobili zníženie tržieb z rovnakej činnosti žalobcu. Z uvedeného vyplýva, že žalobca spája svoju majetkovú ujmu (následok) s príčinou – správaním sa žalovaného 2/ v hospodárskej súťaži. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia niektorej z nich nie je daná táto zodpovednosť, rozsudok súdu prvého stupňa spočíva na správnom právnom závere, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre zodpovednosť žalovaného 1/ za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb.*

Námietky žalobcu, týkajúce sa nedostatočne zisteného skutkového stavu o výške škody a nesprávneho právneho posúdenia námietky premlčania, sú bezpredmetné vzhľadom na právny záver o nesplnení jednej z kumulatívnych podmienok vzniku zodpovednosti štátu za náhradu škody.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka namieta, že *„všeobecné súdy nepostupovali v konaní eurokonformným spôsobom, čím porušili označené práva... všeobecné súdy i keď rozhodovali spor z právnych vzťahov, ktoré boli založené ešte pred pristúpením SR do EÚ, zmenené či zrušené pred alebo po 1. máji 2004, bolo potrebné z ich strany vykladať vnútroštátne právo, ktoré sa prijímalo na základe Asociačnej dohody*

(v tomto konkrétnom prípade ide predovšetkým o oblasť hospodárskej súťaže) aj s ohľadom na ich text primárneho práva a sekundárneho práva Európskych Spoločenstiev..., resp. výklad Súdneho dvora Európskych Spoločenstiev...“. Citovaný právny názor sťažovateľka podporuje viacerými citáciami českej judikatúry i judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (predtým Európskeho súdneho dvora). V nadväznosti na to odkazuje na ustanovenia niekdajšej Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva zakotvujúce nezlučiteľnosť štátnej podpory narúšajúcej alebo spôsobilej narušiť hospodársku súťaž so spoločným trhom. Uzatvára potom, že *„konanie štátu, ktorý takéto štátne podpory verejnoprávnemu podniku poskytuje, je jednak porušením komunitárneho práva čo zakladá zodpovednosť štátu za škodu, ktorá je v podmienkach Slovenskej republiky upravená ako nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu..., a zároveň týmto konaním dochádza k naplneniu skutkovej podstaty nekalej súťaže podľa § 44 a nasl. Obchodného zákonníka“.*

Sťažovateľka potom rekapituluje svoju argumentáciu, ktorú použila už v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu a ktorá sa týka ekonomických ukazovateľov činnosti žalovaného v 2. rade v období rokov 1991 – 1995.

Sťažovateľka považuje právny záver najvyššieho súdu o chýbajúcej príčinnej súvislosti medzi nedostatočnou kontrolou činnosti žalovaného v 2. rade žalovaným v 3. rade za svojvoľný. Totiž podľa sťažovateľky *„príčinná súvislosť medzi konaním páchatel'a a následkom sa neprerušuje, ak ku konaniu páchatel'a pristúpi ďalšia skutočnosť, ktorá spolupôsobí pri vzniku následku, ak však konanie páchatel'a zostáva takou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nebolo došlo... Činnosť žalovaného v 1. rade vrátane jeho nedostatočnej kontrolnej činnosti v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a činnosť žalovaného v 2. rade v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi pri poskytovaní služieb v oblasti výstavníctva mali vo vzťahu k sťažovateľovi ako žalobcovi spôsobilosť privodiť ujmu a ujmu aj skutočne spôsobili... Prepojenie žalovaného v 2. rade s rozpočtom žalovaného v 3. rade prostredníctvom príspevkov alebo odvodov neznamena nič iné, než že žalovaný v 2. rade, i keď vlastným menom, v hospodárskej súťaži konal na účet žalovaného v 3. rade...“.*

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 4 Obo 99/2011 zo dňa 29.04.2013 porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 99/2011 zo dňa 29.04.2013 v časti výroku, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil výrok rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 28 Cb 100/2012-567 zo dňa 14.09.2011 o zamietnutí žaloby v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 28 Cb 100/2012-567 zo dňa 14.09.2011, sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

Ústavný súd si 19. marca 2014 vyžiadal súdny spis krajského súdu sp. zn. 28 Cb 100/02, ktorý mu bol doručený 7. apríla 2014.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých

prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

1. Zásadnou sťažnostnou námietkou je sťažovateľkino tvrdenie o chýbajúcej eurokonformite prístupu všeobecných súdov konajúcich v žalovanej veci k rozhodovaniu o ňou uplatnenom hmotno-právnom nároku. Sťažovateľka zastáva názor, že hoci všeobecné súdy konajúce v jej veci *„rozhodovali spor z právnych vzťahov, ktoré boli založené ešte pred pristúpením SR do EÚ, bolo potrebné z ich strany vykladať vnútroštátne právo, ktoré sa prijímalo na základe Asociačnej dohody... aj s ohľadom na ich text primárneho práva a sekundárneho práva Európskych Spoločenstiev..., resp. výklad Súdneho dvora Európskych Spoločenstiev...“*.

Sťažnosťou atakovaný rozsudok najvyššieho súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu. V konaní o odvolaní ako o riadnom opravnom prostriedku v civilnom sporovom procese je odvolací súd okrem iného povinný dôsledne rešpektovať § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Najvyšší súd bol teda oprávnený preskúmavať odvolaním sťažovateľky napadnutý prvostupňový rozsudok krajského súdu len na podklade dôvodov, ktoré vo svojom odvolaní uviedla.

Z obsahu odvolania proti rozsudku krajského súdu č. k. 28 Cb 100/2002-567 zo 14. septembra 2011, ktoré sťažovateľka ku svojej sťažnosti priložila, ústavný súd zistil, že za dôvod svojho odvolania síce považovala aj nesprávne právne posúdenie veci (strana 3 odvolania), námietku nesúladu prvostupňového rozsudku krajského súdu s právom Európskej únie (resp. ešte predtým Európskych spoločenstiev) v ňom však vôbec nevzniesla. Obdobne z obsahu vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že argumentáciu nekonformnosti s úniovým (predtým komunitárnym) právom sťažovateľka nikdy v priebehu konania pred všeobecnými súdmi nepredniesla.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Vo vzťahu k sťažostnej námietke založenej na tvrdení, že najvyšší súd mal ustálený skutkový stav prerokovávanej veci posudzovať aj podľa ustanovení úniového práva, preto ústavný súd konštatuje, že tento dôvod sťažovateľka neuplatnila vo svojom odvolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a preto najvyšší súd v odvolacom konaní vzhľadom na § 212 ods. 1 OSP nemohol prvostupňové súdne rozhodnutie na podklade tejto námietky preskúmať, ani sa s ňou vysporadúvať, keďže sťažovateľka ju (v rozpore s princípom subsidiarity) prvýkrát uplatnila až v konaní pred ústavným súdom. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v prípade, ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 399/2014).

2. V záverečnej časti dôvodov svojej sťažnosti sťažovateľka namieta záver najvyššieho súdu o nedostatku priamej príčinnej súvislosti medzi nečinnosťou žalovaného v 3. rade spočívajúcou v nedostatočnej kontrole žalovaného v 2. rade a škodou, ktorá sťažovateľke mala vzniknúť. Ide v podstate o druhý zreteľne formulovaný sťažnostný dôvod.

Ústavný súd má ústavou a zákonom o ústavnom súde stanovené okrem iného i limity pre svoj vrchnostenský vstup do kompetencie realizovanej inými orgánmi verejnej moci. Z čl. 127 ods. 1 ústavy plynie limit právomoci ústavného súdu, z § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde zas časový limit ústavno-súdneho prieskumu a pod.

Formulované právne závery sú pre posudzovaný prípad sťažovateľky významné. V konaní pred krajským súdom (a neskôr i pred najvyšším súdom) boli za žalovaných označené tri subjekty. Krajský súd rozsudkom č. k. 28 Cb 100/2002-502 z 25. septembra 2008 žalobu sťažovateľky vcelku (teda proti všetkým trom žalovaným) zamietol. Na základe odvolania sťažovateľky najvyšší súd rozsudkom č. k. 5 Obo 4/2009 540 z 30. marca 2011 prvostupňový rozsudok potvrdil, a to vo výrokoch, ktorými bola zamietnutá žaloba proti žalovanému v 2. rade a proti žalovanému v 3. rade. Prvostupňový rozsudok bol zrušený a vec bola krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie len v časti zamietnutia žaloby proti žalovanému v 1. rade. Uvedené procesné skutočnosti majú za následok, že rozsudok krajského súdu č. k. 28 Cb 100/2002-502 z 25. septembra 2008 ukončil s právoplatnosťou k 24. máju 2011 spor sťažovateľky so žalovaným v 2. rade a so žalovaným v 3. rade. Preto ani ústavný súlad v tomto rozsudku formulovaných právnych záverov na základe tu predbežne prerokovanej sťažnosti sťažovateľky nemôže byť vzhľadom na § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde vecne preskúmaný. Ústavný súd uvedené zdôrazňuje z dôvodu výraznej hmotno-právnej spätosti nárokov vznesených sťažovateľkou v spore pred všeobecnými súdmi, ktorá našla svoj odraz v sťažnostnej argumentácii, no má význam aj pri predbežnom prerokovaní jej sťažnosti.

Neopomenuteľnou je predovšetkým zodpovednosť a majetková prepojenosť všetkých troch žalovaných, ktorá zohrávala pri rozhodovaní krajského súdu a najvyššieho súdu o sťažovateľkinej žalobe podstatný význam. Žalovaným v 1. rade bol totiž štát, ktorý s ohľadom na svoju podstatu v právnych vzťahoch vystupuje prostredníctvom špecifických subjektov. Žalovaným v 2. rade bol subjekt, ktorý mal v rozhodnom čase formu štátnej príspevkovej organizácie. Žalovaným v 3. rade bolo zas ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy, štátna rozpočtová organizácia oprávnená konať v mene štátu, ale aj zakladať

štátne príspevkové organizácie a kontrolovať ich. Významným faktorom rozhodovania všeobecných súdov v kauze sťažovateľky tak bola pričítateľnosť ňou tvrdených protiprávných konaní (nekalá súťaž, nesprávny úradný postup) uvedeným trom žalovaným subjektom.

Sťažnosťou je napadnutý potvrdzujúci rozsudok najvyššieho súdu (č. k. 4 Obo 99/2011-604 z 29. apríla 2013) tvoriaci z hľadiska hmotno-právneho posúdenia sťažovateľkou uplatneného nároku nerozlučnú jednotu s prvostupňovým rozsudkom krajského súdu č. k. 28 Cb 100/2002-567 zo 14. septembra 2011. V štádiu konania procesne rámcovanom týmito dvoma rozsudkami sa už rozhodovalo len o hmotno-právnom nároku sťažovateľky proti žalovanému v 1. rade. Najvyšší súd v sťažnosťou napadnutom rozsudku konštatoval, že sťažovateľke ušiel zisk „*v priamej príčinnej súvislosti so správaním žalovaného 2/ v hospodárskej súťaži, teda že rozsah a spôsob výstavníckej činnosti žalovaného 2/ spôsobilo zníženie tržieb z rovnakej činnosti žalobcu*“. Logicky potom uzavrel, že „*v danej veci nie sú splnené podmienky pre zodpovednosť žalovaného 1/ za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb.*“.

Právne závery najvyššieho súdu teda možno zhrnúť tak, že majetkovú ujmu na ziskoch z vykonávania výstavníckej činnosti mohla spôsobiť len činnosť žalovaného v 2. rade v rovnakej hospodárskej sfére, a nie prípadná nezákonná pasivita ústredného orgánu štátnej správy, za ktorú by niesol zodpovednosť žalovaný v 1. rade podľa zákona o zodpovednosti za škodu. K tomu však sťažovateľka na strane 12 sťažnosti iba uvádza, že „*činnosť žalovaného v 1. rade vrátane jeho nedostatočnej kontrolnej činnosti v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a činnosť žalovaného v 2. rade v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi pri poskytovaní služieb v oblasti výstavníctva mali vo vzťahu ku sťažovateľovi ako žalobcovi spôsobilosť privodiť ujmu a ujmu aj skutočne spôsobili...*“. Citovanej námietke chýba ústavno-právny rozmer, a vzhľadom na jej konštatačný charakter ju ústavný súd hodnotí len ako polemiku s právnymi názormi najvyššieho súdu.

Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne,

a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera jej účel a význam, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd však na podklade prednesených sťažnostných námietok po preštudovaní vyžiadaného súdneho spisu žiadne signály zjavnej neodôvodnenosti či arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nezistil.

Všeobecné súdy konajúce v sťažovateľkinej veci totiž najprv právoplatne uzavreli, že jej žaloba je nedôvodná vo vzťahu k žalovanému v 2. rade pre absenciu rozporu jeho konania s dobrými mravmi (§ 44 ods. 1 Obchodného zákonníka), a k žalovanému v 3. rade, ktorého „*nemožno považovať za účastníka hospodárskej súťaže*“ (strana 13 rozsudku najvyššieho súdu č. k. 5 Obo 4/2009-540 z 30. marca 2011). Vo zvyšku žalobou uplatneného nároku potom v druhej fáze konania uzavreli, že prípadný nesprávny úradný postup, za ktorý nesie zodpovednosť podľa zákona o zodpovednosti za škodu žalovaný v 1. rade, nebol spôsobilý privodiť ujmu sťažovateľke. Právne názory krajského súdu i najvyššieho súdu v oboch vymedzených fázach konania (do 24. mája 2011 a po 24. máji 2011) nevrhajú na sťažnosťou napadnutý odvolací rozsudok najvyššieho súdu tiež vnútornej nekonzistentnosti, ktorý by mohol vo svojom dôsledku viesť k upretiu sťažovateľkinho prístupu k meritórnemu rozhodnutiu o niektorej časti ňou uplatnených nárokov. Súčasne s ohľadom na právnu samostatnosť žalovaného v 2. rade (štátna príspevková organizácia ako právnická osoba) a žalovaného v 1. rade (štát ako právnická osoba a subjekt súkromnoprávných vzťahov) nemožno považovať zásadný právny záver najvyššieho súdu o tom, kto mohol svojím správaním privodiť sťažovateľke ujmu, ani za arbitrárny.

Ústavný súd tak už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v argumentačnej časti o probléme príčinnej súvislosti medzi (ne)konaním žalovaného v 1. rade a tvrdenou ujmou nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu alebo porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie, reálnosť ktorých by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Takýto záver vedie ústavný súd štandardne k odmietnutiu sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 264/2011).

3. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi formulovanými sťažovateľkou v jej sťažnostnom petite (návrh na zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, návrh na priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2014